

Als argument tegen mijn verklaring is een verwijzen naar de berekeningen van SCHUURMANS STEKHOVEN in de *Haggsche Post* van 10 Januari *niet* te gebruiken, daar hierbij op soortgelijke wijze te werk gegaan is, als DE WILDE deed. Dus op zich zelf ook verdienstelijke en belangrijke gegevens, doch eveneens niet rechtstreeks voor statistische vergelijking te gebruiken.

Het antwoord van DE WILDE in dit *Tijdschrift* van 12 December brengt in het bovenstaande géén enkele verandering. De voorgestelde verbetering van de beroepsstatistiek met de standaardcijfers mag juist op grond van het bovenuiteengezette *niet* uitgevoerd worden.

De waarde van statistieken wordt niet alleen bepaald door het groote aantal en den langen waarnemingsduur, *doch vooral* door de *methode*, volgens welke zij berekend zijn. Zoolang er nog niet meer aan juiste gegevens beschikbaar is, moeten wij ons dus tevreden stellen met de sterfteverhoudingsgetallen uit de beroepsstatistieken van het Centraal Bureau voor Statistiek

Rotterdam, 14 December 1925.

M. G. NEURDENBURG.

DE BOUW VAN HET BINDWEEFSEL.

Toen in 1910 MEVES zijn desbetreffend onderzoek publiceerde, leverde zijn bewering, dat de collagene fibrillen zich vormen door aansluiting van mitochondriën, een krachtig argument voor het intracellulair ontstaan dier fibrillen tegenover hen, die een autonoom ontstaan daarvan in de tusschenstof verdedigden. Sinds dien tijd hebben onze inzichten omtrent de functie der mitochondriën zich sterk gewijzigd. Het simplistische standpunt, dat de mitochondriën zonder meer in eenig celsecreet zouden overgaan, het standpunt dus, wat ook nog door dr. FREDERIKSE in zijn publicatie van 1917 werd ingenomen, is algemeen verlaten, en heeft plaats gemaakt voor de overtuiging, dat het functioneel verband tusschen de mitochondriën en de intracellulaire omzettingen zeer veel ingewikkelder is (MISLAWSKY, GUILLERMOND, NOEL e.a.-katalyse?). En zoo ligt eerst recht ook de tijd, waarin men allerlei celdifferentiatieproducten op veranderde, samengesmolten mitochondriën zocht terug te brengen, zooals ook weder FREDERIKSE in zijn zoo-even bedoeld en door hem aangehaald artikel doet, wel ver achter ons.

Toch behouden ook die onderzoekingen evengoed hun waarde. Mits men het starre dogmatische standpunt verlaat, en een nieuwe basis zoekt.

En juist daarom hoopte ik, dat onze laatste mededeeling, die FREDERIKSE niet als scherp omschreven verslag van onderzoek, maar als algemeen gehouden voordracht gelieve te lezen, het meeningsverschil tusschen hem en ons zou helpen verkleinen. Want zijn onderzoek, gelezen in nieuw licht, beteekent: de collagene fibrillen ontstaan in nauwe aanraking met het protoplasma. En, indien onze 7de mededeeling, door de poging de fibrilvorming daarvan te emancipeeren hem heeft verschrikt, vindt hij de scheiding tusschen cellen en tusschenstof in ons laatste artikeltje tot een grotere eenheid omgewerkt.

Zeker, hij vindt daarin de rol der mitochondriën niet in concreto gediscussieerd. Er bestond op dat oogenblik voor ons ook geen aanleiding deze protoplasma-bestanddeelen in het bijzonder op den voorgrond te brengen. Maar voelt hij niet, hoe juist in onze beschouwingwijze de weg te vinden is naar een nieuwe, meer up to date interpretatie van zijn eigen onderzoek?

Wat ten slotte zijn laatste vraag betreft, ik aarzel niet te erkennen, dat voor mij in verdieping van levensinzicht de schoonste beloning ligt voor objectieven wetenschappelijken arbeid.

Utrecht, 15 December 1926.

G. C. HERINGA.